

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНИХ ВИРОБНИКІВ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Невід'ємною функцією кожної держави як суспільного утворення є забезпечення національної безпеки, яка покликана гарантувати сприятливі умови для життя і продуктивної діяльності громадян, державних інститутів, захищати життєво важливі інтереси людини, суспільства й держави від зовнішніх і внутрішніх загроз. Однією з найважливіших складових національної безпеки являється економічна безпека, на стан якої прямо впливає використання переваг міжнародного поділу праці та національної економіки, що реалізуються в сфері зовнішньоторговельних відносин [1].

Після здобуття незалежності Україна веде активну зовнішньоекономічну політику. Сучасний стан зовнішньої торгівлі України характеризується наявністю великої кількості проблем і суперечливих тенденцій, що реально відображає ситуацію, яка склалася в економіці нашої держави. Зовнішньоекономічні зв'язки України здійснюються у складних умовах, на які впливають зовнішні і внутрішні фактори [2]. Однією з найбільших загроз економічним інтересам України являється витіснення нашої держави із зовнішніх ринків збуту продукції.

Сьогодні Україна підтримує торгівельно-економічні стосунки з більш як 180 країнами світу. Присутність України на зовнішніх ринках постійно зміцнюється. За останні чотири роки експорт української продукції збільшився майже вдвічі. Причому торгівельна експансія спостерігається за всіма геополітичними напрямками. Українському експорту традиційно властивий широкий спектр товарів: від сировини до високотехнологічної та наукомісткої продукції. При цьому, структура експорту має значний потенціал зміщення на користь товарів з високою додатковою вартістю [3].

Україна належить до елітного клубу світових виробників авіаційної техніки. Наша країна – одна з шести держав світу, котрі володіють повним замкнутим циклом виробництва літаків [4]. Потенціал України в космічній сфері відомий всьому світові. Українські ракети-носії відрізняють високі експлуатаційні характеристики та економічні параметри [5]. Окремої уваги заслуговують міжнародні передачі озброєнь і військової техніки – іншими словами український збройовий бізнес. Це наукомістка й високотехнологічна продукція, від успіхів якої на ринку залежить вага держави на міжнародній арені.

Державний курс на прогматизацію політики України і диверсифікація її зовнішньоекономічних зв'язків виявилися рушійними силами українського торгово-економічного просування у багатьох регіонах Європи, на Близькому Сході, у Південно-східній Азії, Азіатсько-тихоокеанському регіоні, де відбувається найінтенсивніший розвиток економіки та інфраструктури. На сьогоднішній день наша держава виходить з конкурентноспроможною

продукцією на ринки машинних технологій та зброї, кораблебудування, авіабудування і ракетобудування, нафтогазового та енергетичного обладнання.

В той же час, поряд із поступовим виходом українських виробників на світові ринки, спостерігаються тенденції до загострення конкурентної боротьби, серйозне незадоволення та протидія конкурентів, які проводять експансіоністську політику на зовнішніх ринках. Для витіснення українських підприємств з різних секторів ринку іноземними конкуруючими суб'єктами вживаються не тільки засоби чесної економічної боротьби, але і методи що суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності. Перш за все, це стосується таких дій, як неправомірне збирання, розголошення та використання таємної чи конфіденційної інформації, реалізація програм “вилучення технологій” та витоку умів, злиття суб'єктів господарювання або приєднання одного суб'єкта господарювання до іншого, копіювання зовнішнього вигляду виробів, поширення у будь-якій формі неправдивих, неточних або неповних відомостей, які завдають шкоди діловій репутації господарюючого суб'єкта (дискредитація господарюючого суб'єкта). Все це загрожує не тільки економічній безпеці окремих підприємств, які спеціалізуються на виробництві наукомісткої та високотехнологічної продукції, але й підриває потенціал цілих галузей промисловості.

Іноземні країни зацікавлені в тому, щоб обмежувати Україну малоперспективною моделлю міжнародної спеціалізації, змушувати нашу державу тими чи іншими методами концентруватися на постачанні на міжнародні ринки товарів і послуг (харчові продукти, руди, метали, передусім чорні, транспортні послуги), які є відносно малодинамічними і мають тенденцію до зменшення їх частки у глобальному продажі товарів та послуг. В той же час, зовнішньоекономічним інтересам України відповідає значний розвиток високих технологій та включення України до глобального високотехнологічного обміну. В цьому контексті нагальним є забезпечення прискореного розвитку науково- і технологічно містких галузей, здатних ефективно конкурувати на міжнародних ринках і стати “локомотивами” високотехнологічного зростання [6].

Враховуючи це, виникає необхідність здійснення державою протекціоністських заходів, спрямованих на попередження витіснення України з традиційних ринків збуту продукції, сприяння у просуванні національних товаровиробників на перспективні товарні ринки, виявлення та припинення передумов до витоку перспективних технологій і продукту інтелектуальної власності.

З метою підтримання і розвитку експорту, державними органами України повинен вживатися комплекс заходів зовнішньоекономічної політики, основними з яких є:

- розвиток нових експортних галузей на основі науково-технічних монополій і пошук шляхів запобігання занепаду традиційних експортних галузей;

- створення підприємств переважно експортної орієнтації, підтримка підприємств малого та середнього бізнесу у здійсненні експортної діяльності;
- надання державної підтримки експортерам у вигляді гарантійних зобов'язань для кредитування експорту, фінансування та кредитування експортних поставок продукції з тривалим терміном виготовлення;
- створення системи страхування експортних кредитів від комерційних і політичних ризиків;
- боротьба зі встановленням безпідставних антидемпінгових мит, вжиття заходів щодо захисту інтересів національних товаровиробників;
- просування вітчизняних товарів і послуг на світові ринки технологій та інформації, машин і устаткування, транспортних комунікацій за активної підтримки держави;
- створення фонду підтримки експорту за рахунок надходжень до бюджету від митного обкладення зовнішньоторговельних операцій для надання експортерам технічного, консультаційного та інформаційного сприяння;
- забезпечення своєчасного повернення ПДВ з експорту товарів, звільнення від сплати податку з прибутку на приріст експортної продукції;
- створення системи гарантійного та післягарантійного обслуговування техніки і обладнання, що продається за кордон;
- розширення співробітництва України з фінансово-промисловими групами, організація власних транснаціональних корпорацій.

Реалізація зазначених заходів, спрямованих на підвищення ефективності експорту та регулювання імпорту, посилить цілеспрямований вплив держави на розвиток зовнішньоторговельних відносин у вигідному для національних інтересів напрямку, прискорить входження господарського комплексу України у систему міжнародної торгівлі.

1. Національна безпека України, 1994 – 1996 рр.: Наук. Доп. НІСД / Редкол.: О.Ф. Белов (голова) та ін. – К.: НІСД, 1997. – С.9. 2. Козик В.В, Панкова П.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. – 4-те вид. , стер. – К.: Знання – Прес, 2003. – С.104 – 107. 3. Присутствие Украины на внешних рынках укрепляется // Информационно – аналитический журнал “Обзор украинского рынка”. – 2004. – № 3 (67). – С.4-5. 4. Високі технології – наш вихід на ринок. // Голос України. – 2004.-№110.- С.3. 5. На Луну и Марс – украинской ракетой // Информационно – аналитический журнал “Обзор украинского рынка”. – 2004. – № 1 (65). – С.60 – 62. 6. Структура економіки України, як фактор економічної безпеки / О.Горська // Регіональна економіка.-2002.-№3. – С. 61-68